

Beslutsunderlag

Styrelsen 2026-03-05

Dnr: 2026-00082

Ärendenummer 13

Handläggare Robert Karlsson

Telefon: 070-269 99 82

E-post: robert.karlsson@sparvagen.goteborg.se

Donation av M29 till Ukraina

Förslag till beslut

I styrelsen för Göteborgs Spårvägar.

- Godkänna en donation av vagnstyp M29 till staden Mykolaiv i Ukraina enligt beslutsunderlag, under förutsättning att Göteborgs kommunfullmäktige och regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen, tillstyrker donationen.
- Expediera beslutet för vidare hantering till Stadshus AB och till Västtrafik AB
- Ge VD i uppdrag att löpande informera styrelsen om projektet.
- Att protokollet omedelbart justeras.

Göteborgs Spårvägar AB (GS) ägs till 85 % av Göteborgs Stadshus AB samt till 15 % av Västtrafik AB. Mot bakgrund av att en donation till utlandet med betydande belopp föreslås bedöms ärendet av principiell beskaffenhet och av större vikt. Därför måste ställningstagande inhämtas från GS ägare både Göteborgs kommunfullmäktige och regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen. Detta framgår av såväl ägardirektiv som i bolagsordningen för GS.

Ärendet

Förslag till beslut avser en donation av vagnstyp M29, cirka 40 vagnar, efter driftstopp. Vagnarna tas successivt ur trafik från sommar/höst 2026 till hösten/vintern 2027. Även reservdelar och transporter till staden Mykolaiv ingår i donationen. Vidare ingår dokumentation och erforderliga utbildningsinsatser för Mykolaivs kommunala spårvagnsbolag MK Elektrotrans, för att kunna sätta spårvagnarna i trafik. Transporten av vagnarna beräknas ske i olika omgångar under perioden sommaren/hösten 2026 till hösten 2027.

Borgmästaren i staden Mykolaiv har lämnat ett brev där man tagit initiativ i ärendet och där man önskar att få tillgång till de M29 vagnar som GS avser att utrangera. I skrivelsen bekräftar man också att man delar uppfattning med GS att det är tekniskt möjligt för det ukrainska spårvagnsbolaget att ta emot, anpassa och sätta vagnarna i trafik. Brevet, ”Mykolaiv City Council letter GS” bifogas som bilaga 1.

En extern projektsamordnare har kontakt med Mykolaivs borgmästare, ukrainska myndigheter och det ukrainska spårvagnsbolaget. För att möjliggöra hantering inom EU:s civilskyddsmekanism ska en så kallad ”Request for Assistance” lämnas av Mykolayivs stad via behörigt ukrainskt ministerium till ERCC (Emergency Response Coordination Centre), som är EU:s centrum för samordning av katastrof- och krisberedskap.

För närvarande för ERCC en dialog med Myndigheten för civilt försvar (MCF, tidigare MSB) för att bedöma möjligheten att hantera donationen inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism. När det blir godkänt av ERCC går donationsärendet vidare till MCF och hamnar sedan hos GS.

Juridisk expertis från Advokatfirman Lindahl KB och Stadsledningskontoret har anlätats för att säkerställa att det inte finns några juridiska hinder inför donationen. Donationen har belysts utifrån aktiebolagslagen, kommunallagen och statsstödsreglerna

En löpande dialog förs med MCF om donationen till Ukraina. Det finns goda förutsättningar att MCF kan upphandla och bekosta alla transporter (inklusive tullkostnader och exportdeklaration).

GS har haft en dialog och fått ett bemötande av Naturvårdsverket avseende den gränsöverskridande transporten till ett icke EU-land. För att exporten av spårvagnarna med förekomst av asbest inte ska anses vara avfall måste GS kunna visa att vagnarna fortsatt kan och ska gå i trafik.

I EU finns en förordning om export och import för farliga kemikalier som skulle kunna vara aktuell i detta fall. GS har därför haft en dialog och ställt frågor till Kemikalieinspektionen och erhållit ett skriftligt svar från deras upplysningstjänst.

Bakgrund

Under sommaren 2025 kontaktades GS fordonsförvaltning av en extern projektsamordnare i samband med dialog om kapacitetsförstärkning av kollektivtrafik och kritisk infrastruktur i Ukraina. Utrangeringen av GS pedalgagnar blev känd inom spårvagnssektorn, och mot bakgrund av Mykolayivs stads uttalade behov av att stärka sin kollektivtrafik väcktes frågan om en möjlig donation av vagnstyp M29 genom dialog med stadens borgmästare och kommunala spårvagnsoperatör. Initiativet har sin utgångspunkt i en uttalad efterfrågan från Mykolayivs stad och dess kommunala spårvagnsbolag, MK Elektrotrans.

Mykolaiv ses som en stad vid fronten. Infrastrukturen är sedan innan mycket föråldrad och har tagit skada av kriget. Deras vagnpark är gammal och mixad från olika tillverkare. Det finns därför ett stort behov av transportmedel.

Pedalgagnarna är starkt förknippade med GS och en symbol för Göteborg. Att donera vagnstypen M29 och låta dessa vagnar trafikera en annan gammal spårvagnsstad är en stor sak för GS och dess varumärke. Vid utskrotning behöver vagnarna genomgå en omfattande sanering av farligt avfall på grund av asbestförekomst som pågår in i 2028 och beräknas till cirka 37 mnkr. En kalkyl över donationen till Ukraina uppgår till i storleksordningen 2 – 20 mnkr beroende på vilken medfinansiering GS kan erhålla från MCF.

GS ledning är positiva till en donation mot bakgrund av både den sociala och ekonomiska dimensionen. Staden Mykolaiv är drabbad hårt av kriget och att ge dem en homogen vagnstyp med god drifhistorik ger dem bra förutsättningar att få en stabil trafik. De är informerade kring asbestförekomsten och hanteringen av denna kommer att beskrivas i kommande donationsavtal. Ur ekonomisk synvinkel medför detta också en besparing för GS om i storleksordningen 17 – 35 mnkr.

Säkerställa laglighet

Aktiebolagslagen

En advokat från Advokatfirman Lindahl KB har bedömt donationen utifrån om det finns några aktiebolagsrättsliga hinder mot att genomföra donationen och avgivit ett PM (Bil 5). Sammanfattning och slutsats enligt PM:

”Enligt vår bedömning finns det inte några aktiebolagsrättsliga hinder mot att genomföra donationen. Mot bakgrund av den information vi har tagit del av är vår bedömning att donationen utgör en affärshändelse som har affärsmässig karaktär för bolaget och att den därför inte utgör en värdeöverföring.

Om donationen skulle anses utgöra en värdeöverföring finns det inte några aktiebolagsrättsliga hinder mot att genomföra donationen under förutsättning att GS säkerställer följande finansiella förutsättningar:

- (i) att donationen inte är oskälig med hänsyn till bolagets ekonomiska ställning;
- (ii) att det efter donationen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital; och
- (iii) att donationen är försvarlig med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på (a) storleken av det egna kapitalet och bolagets konsolideringsbehov, (b) bolagets likviditet och (c) bolagets ställning i övrigt.

Eftersom den ekonomiska kalkylen utvisar att donationen innebär en kostnadsbesparing om 17–35 mnkr jämfört med utranering bör det vara möjligt för GS att inför donationen ta fram ett underlag som utvisar att de finansiella förutsättningarna enligt (i)-(iii) är uppfyllda, för det fall donationen inte skulle anses utgöra en affärshändelse med affärsmässig karaktär för bolaget utan i stället anses utgöra en värdeöverföring, samt tillse att beslutet om donationen fattas av ägarna till GS”.

Kommunallagen och EU:s regler om statsstöd

Två stadsjurister från Stadsledningskontoret har bedömt donationen utifrån om det finns några hinder mot att genomföra donationen ur ett kommunalrättsligt perspektiv samt utifrån de EU-rättsliga bestämmelserna om statligt stöd och avgivit ett PM (Bil 6).

Sammanfattning enligt PM:

”Enligt befogenhetslagen får ett kommunalt bolag lämna internationellt bistånd. Beroende på om mottagarlandet erhåller statligt bistånd eller inte varierar formerna för hur biståndet kan lämnas. Om bistånd lämnas i form av utrustning får den som skänker biståndet i skälig omfattning använda medel för att transportera och ställa i ordning utrustningen så att den kan tas i bruk. Bistånd i form av ekonomiskt stöd får endast lämnas för att genomföra utbildning och rådgivning, samt för kostnader hänförliga till genomförande av sådan utbildning och rådgivning såsom exempelvis resor och uppehälle.

Eftersom stödet inte påverkar handeln mellan EU:s medlemsstater utgör stödet inte ett statsstöd. Stödet är därmed förenligt med EU:s regler om statsstöd”.

Löpande dialog med MCF/finansiering av transporter

GS har löpande kontakt med MCF om donationen till Ukraina. Det finns goda förutsättningar att MCF kan upphandla och bekosta alla transporter som är den största

utgiftsposten i donationskalkylen (inklusive exportdeklaration och eventuella tullkostnader). MCF kan i sin tur få uppemot 75 % av sina utgifter finansierade av ERCC.

ERCC-finansiering av transportkostnader är dock villkorad av att ärendet hanteras enligt regelverket inom EU:s civilskyddsmekanism och kan i nuläget inte slutligt bekräftas. MCF bistår också med rådgivning, mallar och dokument. GS kommer att ha löpande avstämningar med MCF under projektets gång.

Naturvårdsverket/gränsöverskridande transporter

MCF har informerat Naturvårdsverket om planerade gränsöverskridande transporter och GS har erhållit ett bemötande angående donationen av M29. För att spårvagnarna med förekomst av asbest inte ska anses vara avfall behöver GS som exportör kunna styrka att vagnarna är funktionsdugliga och ska sättas i trafik av mottagaren. Farligt avfall får inte exporteras till ett land utanför EU/OECD. Överträdelser av exportförbudet är kriminaliserat enligt miljöbalkens 29 kapitel.

Exportören har att visa att spårvagnarna är begagnade varor och inte avfall. Det behöver kunna styrkas med dokumentation som exportören tagit fram och som kan visas upp för myndigheterna ifall detta frågas efter vid till exempel tillsyn. GS bedömning är att ett besiktningsprotokoll för varje spårvagn och ett påskrivet donationsbrev av gåvogivare och gåvomottagare där villkoren för donationen klart framgår torde styrka att det är begagnade varor som ska återanvändas. Dokumenten kommer att upprättas på engelska.

Kemikalieinspektionen/export av farliga kemikalier

Naturvårdsverket meddelade GS att även en avstämning med Kemikalieinspektionen måste ske med hänsyn till förekomsten av asbest i vagnarna. GS har fått ett skriftligt svar från deras upplysningstjänst och ställt kompletterande frågor.

I EU finns en förordning, benämnd PIC-förordningen, om export och import av farliga kemikalier som skulle kunna vara aktuell. I artikel 15.1 i förordningen framgår det att varor ska omfattas av anmälningsförfarandet för export i artikel 8 om de innehåller vissa ämnen. Asbest i ”oreagerad form” är ett av dessa ämnen som anges. Kemikalieinspektionen anser det inte är helt tydligt om vi omfattas av anmälningsförfarandet och vill inte ta ställning i frågan.

Kemikalieinspektionen hänvisade till en konsultförening, kemi.nu, där GS har möjlighet att anlita externt expertstöd för rådgivning. GS har ännu inte gått vidare med detta.

Säkerställa förutsättningar för att sätta M29 vagnarna i trafik

Ritningar, specifikationer, besiktningsprotokoll och dylikt har delats med det kommunala spårvagnsbolaget MK Elektrotrans. Ett antal möten har ägt rum för att prata om vagnen och vilka förutsättningar som finns för att trafikera vagnen i deras spårnät. GS bedömning är att det finns bra förutsättningar och erforderlig kompetens för att sätta vagnarna i trafik. I brevet från Mykolaivs borgmästare bekräftar man också att man delar uppfattning med GS att det är tekniskt möjligt för det ukrainska spårvagnsbolaget att ta emot, anpassa och sätta vagnarna i trafik.

I den tekniska verifieringen kan möjligheten att genomföra en begränsad teknisk pilot, exempelvis genom test av en enskild vagn, övervägas i syfte att minska risker inför en fullskalig donation.

I den ekonomiska kalkylen för en donation ingår utbildningsinsatser. En initial bedömning är att uppemot ett tiotal ingenjörer och tekniker från det ukrainska spårvagnsbolaget kommer till Göteborg för utbildning och erfarenhetsbyte.

Skattemässig hantering

Enligt svar från skattesupporten Simpløyer är, ”sannolikt alla kostnader som uteslutande har samband med donationen (exempelvis särskild utbildning av mottagarens personal, extra iordningsställande som bara behövs för överlämnandet, transport till mottagaren, kommunikationsinsatser utan avtalad motprestation mm) inte avdragsgilla. Om en viss kostnad däremot hade uppkommit oavsett om ni skrotar eller skänker torde den vara avdragsgill”. GS avser att vid behov stämna av den skattemässiga hanteringen med en skattekonsult.

Redovisningsmässig hantering

GS har informerat våra externa revisorer Ernst & Young AB om donationen och aviserat att GS vill ha en dialog om den redovisningsmässiga hanteringen. Exempelvis redovisningen av nedlagd egen tid med koppling till donationen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utskrotningen av pedalvagnarna är ett kostsamt projekt på grund av asbest i vagnen; ca 37 mnkr för 40 vagnar som pågår in i år 2028. Utrangeringen är idag budgeterad och med i långtidsprognosen.

Generella poster för utrangering:

Asbestsanering	27 mnkr
Lokalhyra uppställning	7 mnkr
Transporter	0,5 mnkr
Demontering av vagnar	3 mnkr
Skrotvärde	-0,5 mnkr

En kalkyl över donationen varierar kraftigt beroende på om transporter helt eller delvis finansieras av MCF eller om GS får bekosta dessa. Beroende på förutsättningarna beräknas kostnaden för donationen hamna i intervallet 2 – 20 mnkr.

Generella poster för donation:

Transport:	ca 0 - 15 mnkr för 40 vagnar
Transport av material:	ca 0 - 1 mnkr
Övriga kostnader	ca 2 – 4 mnkr

Övriga kostnader utgörs främst av intern arbetstid avseende förberedelser av vagn och utbildningsinsatser. Även kostnader för dokumentation, översättning, extern samordning, utredningskostnader och reserv för oförutsedda kostnader ingår i summan.

En jämförelse mellan kalkylen för utrangering (37 mnkr) jämfört med kalkylen för donation (2 – 20 mnkr) utvisar en besparing om 17 – 35 mnkr

M29 är avskriven i GS redovisning vid 2026 års ingång och har inget bokfört värde. Lagervärdet på reservdelar och högvärdeskomponenter uppgår per 2025-12-31 till 17,7 mnkr och skulle skrivas av som skrot 2027. Skrotvärde efter hanteringskostnader vid utskrotning bedöms vara ringa och ingår i posten övriga kostnader.

Kalkylen vid en donation visar att kostnaderna understiger beräknade utskrotningskostnader. GS avser därför att donera oavsett medfinansiering från MCF.

Bedömning ur ekologisk dimension

Vagnarna i sig är fungerande efter 55 år i drift men behöver revision för att gå trafiksäkert – något som Mykolaivs spårvagnsbolag är vana vid. Att hålla en vagn i drift ytterligare är en god utnyttjande av resurser.

Vid utskrotning behöver vagnarna genomgå en omfattande sanering av farligt avfall som måste deponeras (totalt ca 3,5 ton). Mykolaiv är informerade kring asbestförekomsten och är trygga med att ta emot vagnarna.

Bedömning ur social dimension

Mykolaiv är drabbad hårt av kriget i Ukraina och ses som en stad vid fronten. Infrastrukturen är sedan innan mycket föråldrad och har tagit skada av kriget. Deras vagnpark är gammal och mixad från olika tillverkare. Att ge dem en homogen vagnstyp med god drifthistorik och dokumentation kan ge dem bra förutsättningar att få en stabil trafik.

Donationens genomförande förutsätter ett nära tekniskt och organisatoriskt samarbete mellan parterna, inom vilket erfarenhetsutbyte kan ske avseende drift av kollektivtrafik i kris- och beredskapssituationer.

Riskbedömning

Staden Mykolaiv infrastruktur är inte anpassat för M29 vagnarna. Spårvagnsbolaget, MK Elektrotrans, har egen verkstad och kan modifiera boggier till att passa deras infrastruktur. I brev från Mykolaivs borgmästare bekräftar man också förmågan att ta emot, anpassa och sätta vagnarna i trafik.

Framtida problem i Ukraina med asbesthanteringen vid utskrotning av vagnarna med hänsyn till begränsade ekonomiska resurser. GS informerar och märker upp områden. Utbildning vid besök i Göteborg och tydligt formulerat i donationsavtalet.

Utebliven eller mindre delfinansiering från MCF/ERCC, exempelvis mot bakgrund av asbestproblematiken, vilket också påverkar transportkedjan. Riskbedömning och ekonomisk kalkyl får uppdateras, men GS genomför sannolikt ändå donationen.

Myndigheternas regelverk kring export av miljöfarligt ämne, förekomst av asbest, kan försvåra eller försena transporter av M29 vagnarna till Ukraina.

Övriga risker framgår av bilaga 2 ”Riskmatris – Donation av M29 till Ukraina”.

Asbest Pedalvagnar M28/M29

Under utrangeringen av pedalvagnarna har asbest upptäckts i vagnarna av typen M28 och M29. Efter en grundlig kartläggning av saneringsfirma har flertalet områden i vagnarna påvisade asbesthaltiga material. Det varierar i olika former men förekommer mest som svart isoleringsmassa i olika tjocklekar och texturer. Genomgående är svetsar i bärande struktur täckt med denna massa, i vissa ventilationskanaler samt i takkonstruktionen.

Vagnstypen M29 är i det stora lik M28 vad gäller förekomsten av asbesthaltigt material. En markant skillnad är utbredning i tak där M29 är helt täkt över både stödlinor och takplåtar från hängränna till hängränna.

Övrig information inklusive foton framgår av bilaga 3 ”Asbest Pedalvagnar M28/M29”.

Information om Mykolaivs spårvagnsbolag MK Elektrotrans

MK Elektrotrans har en liknande historia som GS. Den 3 januari 1915 lanserades den första elektriska spårvagnen i Mykolaiv. I slutet av 1915 fanns det fyra spårvagnslinjer i staden. När den fullskaliga ryska aggressionen mot Ukraina inleddes stoppades spårvagnstrafiken i Mykolaiv. Den 28 februari 2022 återupptogs trafiken på tre linjer och resor blev gratis för alla. Infrastrukturen är mycket föråldrad och har tagit skada av kriget. Deras vagnpark är gammal och mixad från olika tillverkare. Det finns därför ett stort behov av transportmedel (bilaga 4).

Samverkan

Ärendet är inte föremål för samverkan.

Bilagor

Bilaga 1 Mykolaiv City Council letter GS

Bilaga 2 Riskmatris – Donation av M29 till Ukraina

Bilaga 3 Asbest Pedalvagnar M28/M29

Bilaga 4 PM – Spårvagnssystemet i Mykolaiv

Bilaga 5 Advokatfirman Lindahl KB – PM angående donation av spårvagnar till Ukraina

Bilaga 6 Stadsledningskontoret – PM angående förutsättningar för kommunalt bolag att ge internationellt bistånd till Ukraina